

Міністерство охорони здоров'я України

Вищий державний навчальний
заклад України «Українська
медична стоматологічна
академія»

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Матеріали
науково-практичної конференції з міжнародною участю
24 березня 2016 року*

м. Полтава - 2016

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Скікевич М.Г., Волошина Л.І., Соколова Н.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті представлено погляд на проблеми педагогіки в медицині. Автори розмірковують про роль педагогічних дисциплін у освітньому процесі медичного навчального закладу, педагогічні аспекти в діяльності лікаря, професійному та особистісному становленні медика.

Ключові слова: лікар, розвиток особистості, студент-медик, педагогіка.

«... Фахівець, спрямований на певний орган, не тільки не бачить пацієнта в цілому, він не бачить і медицини в цілому, він не хоче знати і проблем в цілому» (Н.В, Ельштейн - д.мед.н, професор, автор книги «Діалог про медицину»).

В умовах триваючої модернізації вітчизняної освіти і реформування охорони здоров'я України зростає роль вищого навчального закладу. Концепція модернізації освіти в Україні орієнтована на виховання молодих фахівців як громадян правової, демократичної держави, як фахівців, здатних до творчого розв'язання особистих і суспільних проблем в умовах швидко мінливого світу. Якість вищої медичної освіти має відповідати найвищим міжнародним вимогам, а ВНЗ України повинні прагнути ввійти до рейтингу провідних університетів світу.

Підготовка висококваліфікованих фахівців є найважливішою складовою частиною соціальної стратегії нашої держави. Що вважати ідеалом якості медичної освіти і з чим ми стикаємося в реальності нині? Кого можна вважати «ідеальним лікарем», «ідеальним викладачем», «ідеальним студентом-медиком»? Формування яких саме вмінь і якостей потрібно поставити на чільне місце при підготовці фахівця?

Традиційно до ідеальних якостей і статусу лікаря ми відносимо професійну компетентність (професіоналізм), гуманність, сумлінність, уміння дотримуватися конфіденційності та захопленість роботою.

До негативних або неетичних - переманювання пацієнтів у своїх колег; зміцнення власного авторитету шляхом дискредитації колег; схильність до самореклами [1].

При аналізі та порівнянні цих позитивних і негативних очікувань ідеалу лікаря з реально існуючими в студентському середовищі виявляється, що в цьому питанні не все так просто. За даними соціологічних досліджень, не всі з перерахованих пунктів можуть бути в списку для майбутнього медика. До того ж цей список доповнюється низкою інших параметрів і перенесенням частини негативних у число позитивних.

На кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії з пластичною та реконструктивною хірургією голови та шиї проводиться робота з упровадження інтерактивних методів навчання, посилення практичної спрямованості навчального процесу та самопідготовки студентів у позааудиторний час. Співробітники кафедри постійно вдосконалюють форми та методи стимулювання творчої активності студентів 4 і 5 курсів, вносять корективи у зміст навчання відповідно до вимог практичної охорони здоров'я, удосконалюють

контроль та оцінку якості знань і практичних навичок.

Нині вища школа навчає головним чином знанням. Практичними вміннями на належному рівні володіє далеко не кожен випускник. Для формування професійних навичок і вмінь широко використовуються мультимедійні інтерактивні лекції, семінари в малих групах, самопідготовка з вивченням літератури, створенням тематичних презентацій, повідомлень, проведення міні-конференцій, рольових ігор з моделюванням роботи.

Формування особистості лікаря значною мірою залежить від зміни суспільних умов і, зокрема, від впливу конкретної сім'ї, школи та інших організацій, через які ми долучаємося до системи культурних цінностей, характерних для даного суспільства і соціального середовища. У нашому суспільстві все більшого значення набуває вплив засобів масової інформації. За даними соціологічних опитувань, столичні тінейджери вважають, що основну інформацію вони отримують зі ЗМІ (42,9%), у школі - 31,4%, від батьків - 17,3% і від однолітків - 8%.

В умовах домінування в ЗМІ принципів виховання «суперменів» і міщан-споживачів об'єктом експлуатації стає не тільки здорова, а й хвора людина. Більшість громадян працездатного віку працюють за мізерні зарплати. Напружені соціально-побутові умови життя штовхають багатьох лікарів, рухомих жагою наживи, експлуатувати довіру хворих і наживатися за їхній рахунок.

У сфері освіти це знаходить вираження в тому, що моральність майбутніх фахівців багато в чому деформується вже зі школи, потім у середньому і вищому навчальному закладах [2].

Переважає більшість сьогоденних студентів-медиків переконані в тому, що самореклама або самопрезентація традиційно належать до негативних якостей фахівця, і є важливою та необхідною умовою для максимального розкриття професіоналізму. Це спірне питання практично не обговорюється і не аналізується в педагогічному процесі. А самопрезентація є віянням нашого часу.

Престижність праці лікаря відходить на останнє місце серед мотивів вибору професії. Тридцять відсотків випускників медичних вишів не бажають працювати за спеціальністю (Е.А. Андріянова).

В умовах сьогодення актуальним є здійснення психологічної підготовки студентів-медиків, яка має охоплювати засвоєння знань із психології особистості, спілкування, емоцій, вікових аспектів розвитку психіки. Також вона має формувати психологічні вміння: встановлювати психологічний контакт із хворим, співпереживати, визначати роль психічного фактора в етіопатогенетичних механізмах різних хвороб, їхнього перебігу. Відтак, лише за умови здійснення якісної психологічної підготовки майбутніх лікарів можливе підвищення ефективності лікувального процесу.

Основне положення медицини про те, що лікар повинен лікувати не хворобу, а хворого, вимагає знання не тільки біологічних і фізіологічних особливостей організму людини, а і його психіки. Гіппократ указував, що лікар має справу не тільки з організмом, а і з особистістю. Будь-яка хвороба включає особистість хворого в переживання як самої хвороби, так і її наслідків.

Єдність клінічного і психологічного підходів у лікувальній практиці характеризувало видатних медиків минулого, які згодом стали засновниками цілих напрямів психології: З. Фрейд, В.Н. Бехтерев, В.Н. Мясищев та інші.

Парадоксальним є той факт, що в процесі навчання студенти медичних вишів отримують знання про механізми захворювань, але не про механізми здоров'я. Гіппократ ще 2500 років тому вчив, що стан здоров'я є доказом того, що людина досягла стану гармонії як усередині себе, так і зі своїм оточенням, і все, що впливає на мозок, впливає і на тіло. Розділяти тіло і розум на здоров'я і хворобу ^ все одно, що намагатися виділити сіль із морської води за допомогою ножа. Розум і тіло постійно підштовхують один одного до здоров'я чи хвороби. Іншими словами, організм не захворює - людина робить це.

Ми вважаємо, що і сучасним студентам медичних вишів необхідно підвищувати свою психологічну компетентність не тільки з метою підвищення професіоналізму лікарської діяльності, а й з метою саморозвитку і самопізнання. Це є, на наш погляд, запорукою самореалізації потенційних і реальних можливостей та здібностей майбутнього лікаря.

Таким чином, необхідною умовою професіоналізму майбутнього лікаря вважаємо наявність у нього високого рівня психологічної підготовки, що дозволяє йому ставитися до хворого як до особистості, індивідуальності і на цій основі будувати з ним взаємодію.

Знаючи особливості психіки людини, лікар може мобілізувати її психічні можливості на подолання фізичних недуг і прискорити одужання пацієнта.

Формування цих та інших умінь у студентів-медиків і складає основу психологічної підготовки, що є в наш час важливою складовою професіоналізму майбутнього лікаря.

Список використаної літератури

1. Зайцева Л Ю. Роль воспитательной работы в подготовке врача-педиатра / Л.Ю. Зайцева, Т.А. Егорова, И.Г. Метелева // Международный журнал экспериментального образования. - 2010. - № 9. - С. 109-109.
2. Утробина В.Г. Психологическая подготовка студентов-медиков - необходимое условие профессионализма будущего врача / Утробина В.Г. // Ярославский психологический вестник «Ремдер». - 2004,- Вып. 11. - С. 210.